Eduskunnan lakivaliokunta
lav@eduskunta.fi

Dnro K2026-10
9.3.2026

Lausuntopyyntönne: HE 8/2026 vp.
HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE NUORISORANGAISTUSTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMISTA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Suomen Asianajajat kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitystä eduskunnalle nuorangaistusta koskevan lainsäädännön muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Yhtenä Suomen Asianajajien sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Suomen Asianajajien oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Suomen Asianajajat pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus- ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia.

Pyydettynä lausuntona Suomen Asianajajat esittää seuraavaa.

Suomen Asianajajat pitää nuorisorangaistusta koskevia muutosehdotuksia pääosin hyvinä ja kannattaa hallituksen esityksessä nuorisorangaistuksen uudistamiselle asetettuja tavoitteita. Esityksessä esitetyt rikoslain täsmennykset selkeyttävät nuorisorangaistuksen asemaa suhteessa muihin nuorille mahdollisiin seuraamuksiin ja tekevät seuraamuskokonaisuudesta aikaisempaa selkeämmän. Myös rikoslain 6 lukuun ehdotetut muutokset ovat kannatettavia. Ne selkeyttävät seuraamusarviointia tilanteissa, joissa alle 18-vuotias rikoksentekijä voidaan tuomita nuorisorangaistukseen, ja konkretisoivat nuorisorangaistuksen suhdetta erityisesti ehdolliseen vankeuteen.

Seuraamusselvitystä koskevien säännösten tarkentaminen on perusteltua. Esityksen mukaan arvioinnissa tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, miten valvonnalla ja nuoren sosiaalista selviytymistä sekä rikoksetonta elämää edistävillä toimilla voidaan vastata nuoren tuen tarpeeseen. Tämä lisäys korostaa sitä, ettei nuorisorangaistus ole ainoastaan rangaistus vaan sen ohella myös väline tarjota nuorelle intensiivistä tukea. Seuraamusselvitykseen sisällytettävä arvio nuoren mahdollisesta tuen tarpeesta antaa tuomioistuimelle aiempaa kokonaisvaltaisemman kuvan nuoren tilanteesta ja antaa myöhemmin välineitä laatia rangaistuksesta kokonaisuus, joka vastaa nuoren yksilöllisiä tarpeita.

Parhaimmillaan muutos voisi toteutuessaan vahvistaa seuraamusjärjestelmän kykyä reagoida nuorten erilaisiin elämäntilanteisiin ja lisätä toimenpiteiden vaikuttavuutta. Toisaalta haasteeksi jää, miten hyvinvointialueiden käytettävissä olevat rajalliset resurssit riittävät rangaistukseen sisältyvien tukitoimien toteuttamiseen. Uudistusten onnistuminen edellyttää sitä, että viranomaisille pystytään takaamaan tosiasialliset mahdollisuudet järjestää lainsäätäjän edellyttämä tuki. Lisäksi eri viranomaisten välinen tiivis yhteistyö on olennainen edellytys sille, että rangaistuksen erityinen tavoite, nuoren ohjaaminen kohti rikoksetonta elämäntapaa, voi toteutua käytännössä.

Suomen Asianajajat kannattaa myös nuorisorangaistuksen enimmäiskeston pidentämistä kahteen vuoteen. Pidempi kesto voi tarjota nuorelle mahdollisuuden saada entistä vaikuttavampaa tukeen erityisesti tilanteissa, joissa nuori tarvitsee intensiivistä ohjausta ja pitkäjänteistä tukea elämäntilanteensa vakauttamiseen. Mikäli rangaistuksen sisältö rakennetaan aidosti kuntouttavaksi, se voi parantaa nuoren elämänhallintaa ja tukea pysyvää muutosta.

Kokonaisuutena ehdotukset vahvistavat nuorisorangaistuksen vaikuttavuutta ja yhdenmukaisuutta. Suomen Asianajajat kuitenkin huomauttaa, että ehdotusten onnistuminen edellyttää riittäviä resursseja, selkeää vastuunjakoa ja sujuvaa viranomaisyhteistyötä. Mikäli nämä edellytykset toteutuvat, nuorisorangaistus voi toimia tehokkaana välineenä nuoren ohjaamisessa kohti rikoksetonta elämää.

Helsingissä 9. päivänä maaliskuuta 2026

SUOMEN ASIANAJAJAT

Niko Jakobsson
Pääsihteeri

LAATI

Asianajaja Tuuli Rehnberg, Vaasa

Suomen Asianajajien lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 150 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosoikeuden asiantuntijaryhmässä.